

Natura 2000-handleplan

2016–2021

2. planperiode

Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage

**Natura 2000-område nr. 224
Habitatområde H224**

Kolofon

Titel: *Natura 2000-handleplan 2016-2021*
Udgiver: *Lemvig Kommune og Naturstyrelsen*
År: *2017 – Vedtaget udgave*
Forsidefoto: Inger Hejlesen
Kort: © 1999-2015 Esri Inc.

Må citeres med kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund.....	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	6
Behov for indsatser	6
Indsatser fordelt på aktør.....	7
Prioritering af den forventede indsats	7
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	9
Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N 224.....	10
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	14

Resumé

Handleplanen for habitatområde H224 beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

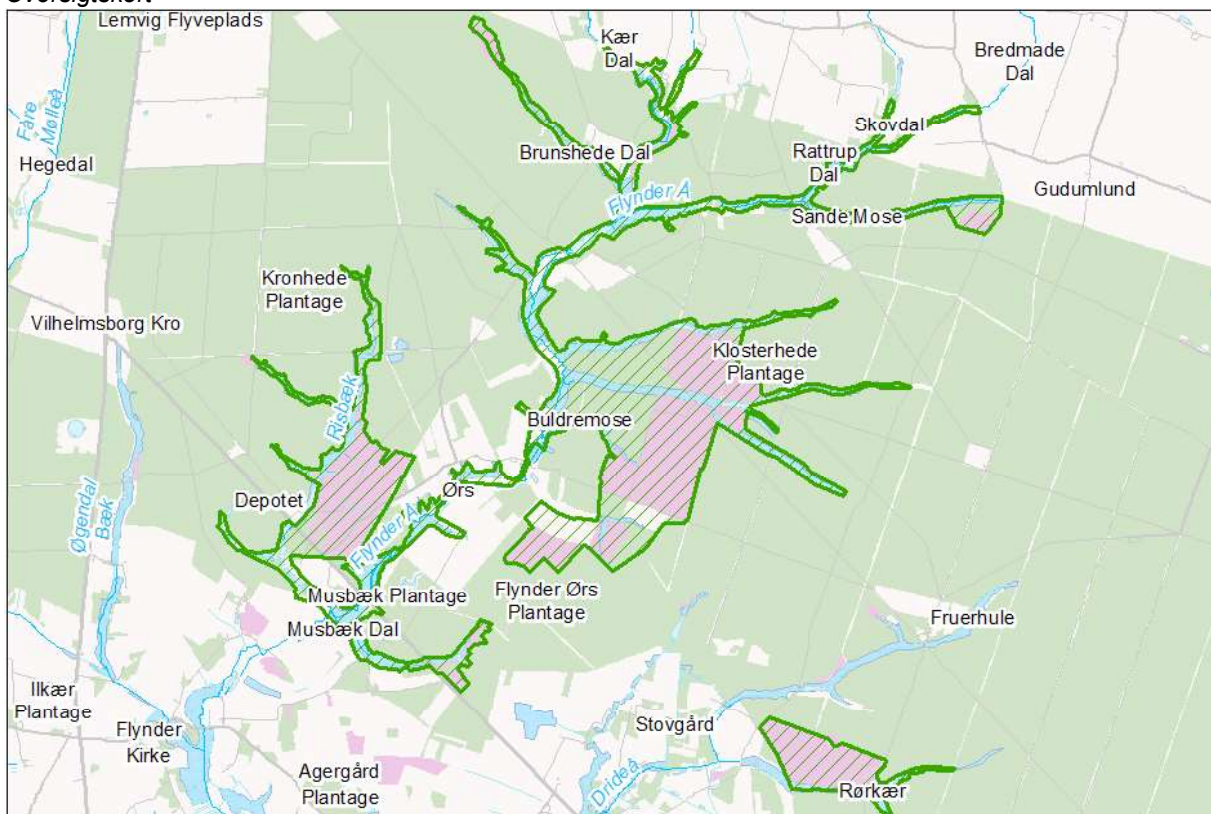
Natura 2000 området har et areal på 563 ha, hvoraf 82 % er statsejet. Området afgrænses som vist på kortet herunder. Området er beliggende i Klosterhede Plantage, som er på 6.400 ha, hvoraf ca. 5.000 ha er tilplantet med nåletræer.

Målet er at bevare og fremme bestandene af de arter området er udpeget for at beskytte. Der skal især arbejdes med at sikre egnede levesteder for disse arter.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Indsatsen i denne planperiode er rettet mod en sammenbinding af spredte naturtypeforekomster, pleje af hederne samt bekæmpelse af ikke-hjemmehørende arter. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for sikring af naturlig hydrologi samt afgræsning på de lysåbne arealer.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Oversigtskort

Baggrund

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, SVANA, (nu Miljøstyrelsen) har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for Ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Lemvig Kommune og Naturstyrelsen på grundlag af Natura 2000-plan for nr. 224 Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer og resuméet af denne plan kan ses i bilag 1.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (LBK nr. 1251 af 29. september 2016 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (BEK nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (BEK nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Naturstyrelsen og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (LOV nr. 425 af 18/05/2016), gældende til 16/05/2017. For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et

indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, har kommunen truffet afgørelse om, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunens egne midler eller DUT-midler:

Lemvig Kommune	Indsats	Offentligt ejet	Privatejet	Til opfyldelse af retningslinje*
	Etablering af vandhuller/oprensning af eksisterende	0 stk. realiseret	4 stk. realiseret	Ingen fra 1. planperiode, flere søtyper (3150) er på udpegningsgrundlaget

*Se generelle og område specifikke retningslinjer i den Statslige Natura 2000-plan for perioden 2010 - 2015

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunen og Naturstyrelsen:

	Indsats	Offentligt ejet	Privatejet	Til opfyldelse af retningslinje*
Lemvig Kommune	Indsats for facilitering	0 ha realiseret	20,94 ha oplyst om ordningen	1.3 og 1.5
Naturstyrelsen	Rydning af problemarter	78,8 ha		1.3 og 1.5
Naturstyrelsen	Genskabelse af naturlig hydrologi	7,8 ha		1.2, 2.1 og 4.1
Naturstyrelsen	Indsats for lysåben natur	182,6 ha		1.3

*Se generelle og område specifikke retningslinjer i den Statslige Natura 2000-plan for perioden 2010 - 2015

Der er iværksat følgende Life-projekter:

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for område nr. 224 Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Den statslige Natura 2000-plan inklusiv indsatsprogrammet kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har Kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Kommunen søger Natura 2000-handleplanen gennemført gennem følgende tiltag:

- Der følges op på allerede igangsat indsatser
- Tidlig opsøgende/ faciliterende indsats over for særlige lodsejergrupper, f.eks.:
 - Lodsejere med særligt behov for bekæmpelse af invasive arter
 - Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af tør hede, våd hede, hængesæk, surt overdrev og tidvis våd eng med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Indsatser fordelt på aktør

Natura 2000-planen for Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har Kommunen og Naturstyrelsen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:				
	Igangværende indsats*		Ny indsats		Samlet behov for indsats
	Lemvig Kommune	Naturstyrelsen	Lemvig Kommune	Naturstyrelsen	
Rydning af uønsket opvækst	Op til 8 ha	Op til 246,1	0 ha	Op til 2,1	Op til 256,2 ha
Forbedring af hydrologi	Op til 2 ha	2,3 ha	Op til 2 ha	0 ha	Op til 6,3 ha
Græsning eller høslæt	Op til 8 ha	Op til 44,4	Op til 6	0 ha	Op til 58,4 ha
Udvidelse og sammenhæng mellem naturtyper	Op til 5 ha	0 ha	Op til 5 ha	0 ha	Op til 10 ha
Fjerne invasive arter	Op til 4 ha	Op til 0,4	2 ha	0 ha	Op til 6,4 ha
Ændring af vandløbsvedligeholdelse	0 ha	0,2 ha	0 ha	Op til 5 ha	Op til 5,2 ha
Rydning/skrælning/afbrænding	0 ha	Op til 2,8	0 ha	Op til 5,8 ha	Op til 8,6 ha
Hegning	0 ha	0 ha	0 ha	Op til 0,5	Op til 0,5 ha

* Omfatter offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1. Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagende skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

Der henvises i øvrigt til Naturstyrelsens Natura 2000-plan:

http://svana.dk/media/189311/224_n2000plan_2016-21.pdf

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

- *Tidlig opsøgende/ faciliterende indsats over for særlige lodsejergupper:*
 - *Lodsejere med særligt sårbare naturtyper, så som våd hede, surt overdrev og kildevæld*
 - *Lodsejere med arealer i ugunstig status, men hvor artsindekset er godt*
 - *Lodsejere i de store naturområder i Natura 2000-området*
 - *Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.*
- *Synergi mellem Natura 2000- og Vandplanindsats.*
- *Lukning af grøfter og dræn, hvor det vil have en effekt og hvor lodsejere er villige*
- *Naturtyperne elle- askeskov, kildevæld og surt overdrev prioriteres, da de er i tilbagegang*

Foto 1: Bævergrav ved Flynder Å.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Lemvig Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 4, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 4 viser kommunen plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 4. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan
<i>Orientering af Grønne Råd om projektstatus</i>	<i>Kommunen afholder møder 2-3 gange årligt</i>	<i>Hele planperioden</i>
<i>Drøftelse med landbrugets organisationer ved fælles dialogmøder</i>	<i>Kommunen afholder møder 1-2 gange årligt</i>	<i>Hele planperioden</i>
<i>Personlig henvendelse til lodsejere</i>	<i>Personlig kontakt til berørte lodsejere om muligheden for indsatser, enten støttet af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen , LIFE-projekter eller af kommunen</i>	<i>Hele planperioden</i>

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Foto 2: Bæverdæmning/omløb ved Flynder Å.

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N 224

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N224 Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage og vedrører Naturstyrelsens arealer på 462 ha.

Natura 2000-området består af et habitatområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområdet gælder kun for arealer inden for den gældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: Revling-indlandsklit, våd hede, tør hede, enekrat, hængesæk og levesteder for odder. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Området er beliggende i Klosterhede Plantage, som er et af de største skovområder med nåletræ i Danmark. Området er beliggende på en hedeslette og plantagen gennemskæres i nord-sydgående retning af Flynder Å i en ret bred ådal. Området er domineret af tør hede med indslag af våd hede, hængesæk, tørvelavning, kildevæld, sure overdrev samt flere skovnaturtyper. Flynder Å-systemet huser en stor bestand af udsatte bævere, og de er med til at skabe en helt særlig dynamik i området, da de bygger dæmninger og fælder træer. Natura 2000-området ligger i Lemvig Kommune og indenfor vanddistrikt Jylland og Fyn. En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af tør hede, våd hede, hængesæk, surt overdrev og tidvis våd eng med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (fx ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Naturstyrelsen vil være særligt opmærksom på våd hede og surt overdrev som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
	6410 Tidvis våd eng	1,8
7140	Hængesæk	5,4
4010	Våd hede	23,7
4030	Tør hede	199,2
7150	Tørvelavning	0,3
2320	Revling-indlandsklit	10,4
5130	Enekrat	12,0
I alt		252,8

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Bæklampret
- Odder

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	23,7
			Naturtypebevarende pleje	23,7
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	199,2
			Naturtypebevarende pleje	199,2
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	5,4
			Naturtypebevarende pleje	5,4
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	1,8
			Naturtypebevarende pleje	1,8
	7150	Tørvelavning	Sikring af naturtypen	0,3
			Naturtypebevarende pleje	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Sikring af naturtypen	10,4
			Naturtypebevarende pleje	10,4
	5130	Enekrat	Sikring af naturtypen	12,0
			Naturtypebevarende pleje	12,0

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	19,9
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,7
			Tørveskrælning	Nyt	0,6
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	1,5
			Græsning	Eksisterende	2,7
				Nyt	0,3
			Afbrænding	Eksisterende	0,0
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	198,9
			Tørveskrælning	Nyt	3,3
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,5
			Græsning	Eksisterende	33,2
				Nyt	0,2
			Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	0,4
			Afbrænding	Eksisterende	5,0
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	3,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,2
			Græsning	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,4
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,4
	7150	Tørvelavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	10,4
			Tørveskrælning	Nyt	0,8
			Græsning	Eksisterende	8,3
	5130	Enekrat	Rydning af opvækst	Eksisterende	12,0

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	1,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	2,0
			Hegning	Nyt	0,3
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Nyt	5,0
	4030	Tør hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	2,5
				Nyt	8,4
			Hegning	Nyt	0,2
	7140	Hængesæk	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	0,3
			Hegning	Eksisterende	0,2
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,2
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af bevoksning	Nyt	2,1

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel III og IV.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturplejemarket i bilag til driftsplanen.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H224.

Tabel 8. Naturtyper på udpegningsgrundlaget

Naturtype nr.	Naturtype/arts navn	
		Ha**
2320	Revling.indlandsklit	-
3110	Lobeliesø	-
3150	Næringsrig sø	-
3160	Brunvandet sø	-
3260	Vandløb med vandplanter	141
4010	Våd hede	2,0
4030	Tør hede	3,8
5130	Enekrat	-
6230	Surt overdrev*	2,3
6410	Tidvis våd eng	0,8
7140	Hængesæk	2,1
7150	Tørvelavning	0,02
7220	Kildevæld*	-
91D0	Skovbevokset tørvemose	-
91E0	Elle- og askeskov*	-
7230	Rigkær	0,4
Arter		
1096	Bæklampret	
1355	Odder	

*Angiver at der er tale om en prioriteret naturtype

** Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.